

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת וזאת הברכה

עניני הפרשה: ברכות משה רבינו לשבטי ישראל • פטירתו של משה רבינו

ובירכם שיחזרו לשלום ממלחמותיהם. אמר משה ברכה זו בלשון 'שמע ה' קול יהודה' כדי לרמוז ברכה אף לשבט שמעון הכלול בברכת יהודה, כפי שנכלל עמו בחלוקת הארץ, אך לא בירך את שבט שמעון בפירוש בפני עצמו, כיון שהיה בלבו עליהם על מה שחטאו בשיטים.

על שבט לוי אמר משה שהם עמדו בנסיונות שבמדבר, לא התלוננו עם ישראל בהיותם במסה, ומשה עצמו נבחן במי מריבה ונמצא נאמן. וכשחטאו ישראל בעגל קרא משה 'מי לה' אלי' והתאספו אליו כל בני לוי, ונצטוו להרוג כל מי שחטא בעגל ואפילו הוא מקרוביהם, וכן עשו. ואף את מצוות ברית מילה קיימו בהיותם במדבר. בשונה משאר השבטים שלא מלו את בניהם במדבר. ובגלל מעלות אלו ראויים הם להיות מורי הוראה ומלמדי תורה לכל ישראל, ומהם הכהנים העובדים את ה' בבית המקדש, וייענשו כל המערערים על הכהונה.

אחר שהזכיר את הקרבת הקרבנות של שבט לוי בירך את בנימין, שבחלקו עמד בית המקדש, בנוי בגובה ארצו, ולאחר שנבחר מקום זה לבית המקדש לא זזה משם שכינה לעולם.

לאחר מכן בירך את יוסף, שאף בחלקו היתה עבודת

• **ברכות משה לשבטי ישראל:** ביום האחרון לחייו של משה רבינו בירך את כל שבטי ישראל, ותחילה פתח בשבחו של הקדוש ברוך הוא, אך אף בשבח זה רמז את זכויותיהם של ישראל, כאומר, ראויים הם ישראל שתחול עליהם הברכה. תיאר משה את זמן קבלת התורה על ידי ישראל, לאחר שאומות העולם סירבו לקבל את התורה, ויצא ה' לקראת ישראל מהר סיני כחתן היוצא לקראת כלתו, ועמו מקצת מלאכיו, ונתן להם את לוחות הברית מתוך האש. חיבה יתירה חיבב ה' את השבטים, עד שכל אחד מהשבטים בפני עצמו מכונה 'עם', ואף ישראל דבקים בה' ואינם זדים מאחריו, מקבלים את גזרותיו ומצוותיו באהבה, ואומרים שהתורה שציוה להם משה, הרי היא מורשה לקהילת יעקב, ולא יעזבוה לעולם.

לאחר מכן בירך משה כל שבט בפני עצמו: את ראובן בירך שלא יזכר לו כלל מעשה בלהה, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, אלא יהיה נמנה במנין כל השבטים.

את יהודה בירך שישמע ה' את קול תפילתם של מלכי בית דוד העתידיים לצאת מחלציו, כמו תפילות דוד ושלמה בירושלים, תפילת אסא כשנלחם בכושיים, יהושפט בעמונים, וחזקיהו כשבא סנחריב להלחם בו,

הקרבת, שהרי שם עמד משכן שילה כארבע מאות שנה, והיתה ארצו מבורכת יותר מארצות כל השבטים, ומגדלת פירות מתוקים וירקות משובחים, פירותיה מקדימים להבשיל לפני שאר הפירות, ואינה נעצרת מלהוציא פירות אף כאשר הגשמים נעצרים. הזכיר את יהושע שבא משבט יוסף, ובירכו שיהא כוחו כשור לכבוש את ארצות שלשים ואחד המלכים שבארץ ישראל.

בירך את **יששכר זבולון** יחד, כיון שהם עשו שותפות ביניהם, שזבולון עסק בסחורה ופרנס את יששכר שעסק בתורה, ובירך את זבולון שיצליח במסחרו ובעסקיו, ואת יששכר שיצליח בלימוד התורה, ובעיבור שנים וקביעת חודשים, ומתוך שיהיה לשבטים אלו שפע של ברכה מהים, שהיה מוציא להם דגים משובחים וחלזונות לצביעת התכלת, יהיה להם פנאי לעסוק בתורה.

נחלתו של שבט **גד** מתרחבת והולכת לצד מזרח, וכיון שהיו סמוכים לגבול בירכם שיהיו גיבורים כאריות, והיו הולכים חלוצים לפני כל ישראל כפי שהבטיחו למשה רבינו, שעל מנת כן נתן להם את נחלתם בעבר הירדן, וביקשו את חלקם שם כיון שידעו ששם יהיה קברו של משה רבינו, ורצו שיהא זה בתחומם.

אף שבט **דן** יושב סמוך לגבול, ולכן גם אותם בירך משה שיהיו גיבורים כאריות, ונהר הירדן נובע מהעיר לשם, שבחלקו של דן. שבט זה נטל חלק בשתי מקומות בארץ, תחילה בחלק צפוני מערבי, ולאחר מכן בחלק צפוני מזרחי, כיון שלא הספיק להם המקום האחד.

שבט **נפתלי** קיבל ארץ שהיתה משביעה את כל רצונות יושביה, ובחלקו היה ים כינרת, והיתה לו זכות לבדו בדרום הכינרת לפרוש רשתות לדוג דגים.

שבט **אשר** התברך בבנים יותר מכל השבטים, והיה מרצה את אחיו משאר השבטים בשמן זית שהיה גדל

בחלקו, והשתמשו בשמן זה אף לתמרוקים וכדומה, כי היתה ארצו מלאה שמן זית כמי מעיינות.

לאחר שסיים לברך כל שבט בפני עצמו בירך את כל ישראל ואמר להם שגיבוריהם יושבים בערי הגבול, ושומרים על הארץ כאילו היא נעולה במנעולים של ברזל ונחושת, ובירכם, שכמו ימי הנעורים שהם הימים הטובים של האדם, כך יהיו ימי הזקנה טובים להם.

הוסיף ואמר להם שיידעו שאין בכל אלוהי העמים מי שדומה לה' אלוקי ישראל, שהוא העוזר להם בכל מלחמותיהם ומשמיד מפניהם אויבים גדולים ועצומים, ועל ידי זה ישבו ישראל בטוחים ושלוים כל אחד במקומו, ולא יצטרכו להתאסף למקום אחד מפחד האויבים.

• **פטירת משה רבינו:** כפי ציווי ה' עלה משה אל פסגת הר נבו, משם הראה לו ה' את כל ארץ ישראל, ואף הראה לו את כל מה שעתיד להיות בארץ, שלוותה, חורבנה, שופטיה ומלכיה, וכל המאורעות שיהיו בה עד תחיית המתים.

באותו מקום נטל ה' את נשמתו של משה רבינו במיתת נשיקה, והקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו קבר את משה, ואף לאחר שמת לא כהתה עינו ולא נס ליחו, שלא שלט בו רקבון ולא השתנה תואר פניו. לאחר פטירתו בכו עליו כל בני ישראל שלשים יום. ויהושע בן נון שהיה מלא רוח חכמה על ידי סמיכת ידי משה עליו הנהיג את ישראל, ושמעו לו כל ישראל.

מעידה התורה שלא קם עוד בישראל נביא כמשה רבינו, שהיה רגיל עם ה' ומדבר עמו בכל שעה שירצה, הוא שקיבל את התורה מידי ה', הוא שעשה את הניסים והגבורות שהיו בארץ מצרים ובמדבר, ונשאו ליבו לשבור את הלוחות בפני ישראל ללא פחד, והסכימה דעת ה' לדעתו אף בענין זה של שבירת הלוחות לעיני כל ישראל.

